

140 lat wspomnień...

Okrągła rocznica istnienia szkoły skłania do wspomnień i refleksji nad przeszłością, bez której nie byłoby pięknej teraźniejszości. Nasza szkoła istnieje w Swoszowicach od 140 lat. Jej dzieje zostały wpisane w historię Krakowa, okolicznych wiosek, powiatu, województwa oraz ojczyzny. Począwszy od II połowy XIX w. aż do chwili obecnej, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i polityczne kształtowały oblicze naszej placówki. Podstawowym źródłem informacji o jej historii jest kronika szkolna prowadzona od pierwszego roku jej istnienia (1882).

Szkoła Podstawowa nr 43 mieści się w Krakowie przy ulicy Myślenickiej 112, na terenie Swoszowic - X Dzielnicy Miasta. Historia tego miejsca jest związana z tutejszą kopalnią siarki, działającą w Swoszowicach blisko 500 lat. Siarka zwana żółtym złotem była wydobywana od 1422 roku.

W 1882 roku w Swoszowicach uroczyste otwarto jednoklasową szkołę ludową, zorganizowaną z inicjatywy i staraniem zarządcy miejscowej kopalni siarki c.k. radcy górniczego **Stanisława Mrowca**. Nakłonił on górników likwidowanej kopalni do przekazania oszczędności na potrzeby szkoły (w sumie 3 000 zł reńskich). Poświęcenia szkoły dokonał proboszcz wróblowicki ks. Maciej Wieczorek - **2 października 1882 roku**.

Pierwsza nauczycielka - Zofia Rutkowska założyła Kronikę Szkolną prowadzoną do dziś. Rozpoczęła ją słowami:

„... W Imię Boga biorę pióro do ręki, aby rozpocząć kronikę, którą kto i kiedy skończy - trudno odgadnąć, Bóg by dał, by ona długie lata i wieki szczęśliwie przetrwać mogła i zawsze równie pocieszające zawierała wiadomości, jakimi mnie przyszło ją rozpocząć. Wraz bowiem z tą kroniką wchodzi w życie szkoła ludowa, etatowa urządzona według wymagań pedagogiki, a z nią nadzieja, że ona będzie cegiełką w budowie fundamentów dla przyszłości kraju - że ona spełniać będzie to wielkie i święte zadanie, do jakiego jest powołana...”

Na potrzeby szkoły ze składek górniczych został zakupiony dom mieszkalny byłego dozorczy kopalnianego - budynek skarbowy wraz ze stajenką, piwniczką i ogrodem. W budynku znajdowała się kuchnia i jeden pokój, w którym mieszkał nauczyciel. Od roku 1895 pomieszczenia te służyły jako izba lekcyjna i kancelaria szkolna. Szkoła miała służyć czterem gminom parafii wróblowickiej: Swoszowicom, Siarczanej Górze, Wróblowicom i Kurdwanowowi. Jak podaje Kronika w pierwszym

roku działania szkoły uczyło się w niej 80 uczniów, w drugim roku – 130, a w latach 1887/88 już 270 uczniów zapisanych na naukę dzienną i 60 pobierających naukę dopełniającą.

Ze względu na fatalny stan budynku co roku w wakacje przeprowadzano liczne naprawy. Największy remont miał miejsce w 1892 roku, a pieniądze na ten cel pożyczono od właściciela Wróblowic, Teodora Leśniaka. Utworzono wtedy dwie sale lekcyjne i odremontowano mieszkanie nauczyciela. W 1896 roku naprawiono dach kryty gontem.

W 1895 kierownictwo szkoły objął **Florian Kotowski**. W okresie jego działalności placówka przekształciła się od jednoklasowej w dwuklasową (1892 i 1893 r.), następnie w trzyklasową (1895/1896 r.) i czteroklasową (1902/1903 r.). Ciągłemu rozwojowi szkoły towarzyszył brak pomieszczeń. Jej powiększanie odbywało się kosztem mieszkania nauczyciela, które znajdowało się w szkole. Dyrektor mieszkał bardzo skromnie w mieszkaniu wynajętym u Jana Fremla w Swoszowicach.

Warunki pracy w szkole były wyjątkowo trudne. Nie tylko ze względu na konieczność ciągłych napraw i przebudów drewnianego, pokopalnianego budynku, zaadaptowanego na szkołę, lecz również z powodu częstych zmian nauczycieli i znacznej liczby dzieci (ponad 200). Nauka w szkole była dwuzmianowa. Prowadzono także tzw. naukę dopełniającą dla młodzieży niepiśmiennej (12-15 lat). W kronice szkoły zachowało się wiele pochwał i wyrazów uznania Okręgowej Rady Szkolnej dla nauczycieli, najczęściej dotyczą one Floriana Kotowskiego, który był znanym działaczem społecznym. Na wspomnienie zasługuje jego udział w Ruchu Trzeźwości. W 1900 roku otrzymał nagrodę Ministra Wyznań i Oświecenia Publicznego za gorliwe pielęgnowanie muzyki i śpiewu kościelnego. Był też pionierem spółdzielczości na gruncie lokalnym. Po zaliczeniu specjalnych kursów odbytych we Lwowie 1901 r. założy we Wróblowicach Kasy Reiffesena - znane pod nazwą Kas Zapomogowo-Pożyczkowych Stefczyka.

Listę licznych zainteresowań Floriana Kotowskiego warto uzupełnić o funkcję pisarza gminnego w Swoszowicach. Z pomocy dyrektora szkoły często korzystała młodzież szkolna i rodzice. Kotowski ułatwiał zdobycie rzemiosła dla wyjeżdżających do Wiednia, pomagał w zdobyciu pracy przy wznoszeniu szanćów we Wróblowicach, Kosocicach i Jugowicach. Był nieustrudzonym organizatorem różnych atrakcji dla dzieci np. majówek w lasku wróblowickim.

Był prezesem Koła Młodzieży Ludowej, którego działalność obejmowała dwie sekcje: teatralną i muzyczną. W ramach sekcji muzycznej powstał nawet zespół. Florian Kotowski szczególnie propagował sadownictwo i przetwórstwo owoców.

Władze szkolne doceniając zdolności organizacyjne Floriana Kotowskiego, zleciły mu organizację szkół w Golkowicach (1899 r.), Kurdwanowie i Wróblowicach (1903 r.). W 1903 r. został przeniesiony do Ludwinowa, lecz cały czas utrzymywał więź ze Swoszowicami. Z ramienia władz szkolnych nadzorował miejscową Radę Szkolną jako delegat Powiatowej Rady Szkolnej.

W pamięci mieszkańców Swoszowic zapisał się również jako pomysłodawca budowy nowej szkoły. Florian Kotowski zmarł 11 września 1940 r. w Swoszowicach. Pochowany jest wraz z żoną na cmentarzu we Wróblowicach.

W swoszowickiej szkole liczba uczniów wciąż się powiększała, a warunki lokalowe pozostawały bez zmian. Władze gminy podjęły uchwałę o budowie pełnej siedmioklasowej szkoły powszechnej. Działo się to w 1929 roku. Utworzono komitet budowy, w skład którego weszli: Antoni Liszka, Wojciech Woźniak, Jan Lembas, Jan

Styczeń, Rudolf Sznepka i Jan Tomczyk. Plan budowy wykonał inż. Antoni Chlipalski z Krakowa.

Dalsza rozbudowa szkoły rozpoczęła się w latach 1941/42 za sprawą jej kierownika, **Franciszka Hypty** i sekretarza gminy Swoszowice, Stanisława Pluty.

W 1929 **Franciszek Hypta** został mianowany przez Kuratorium Krakowskiego

Okręgu Szkolnego kierownikiem trzyklasowej szkoły podstawowej. Należał do współrealizatorów pomysłu budowy w Swoszowicach, nowej szkoły siedmioklasowej, do czego wspólnie ze Społecznym Komitetem Budowy Szkoły doprowadzono w 1937 roku.

Franciszek Hypta był inicjatorem tzw. Zebrań Rodzicielskich odbywających się od 1933, w których rodzice uczniów uczestniczyli wspólnie z nauczycielami, przez co mieli wpływ na proces wychowawczy dzieci. Brali czynny udział w życiu szkoły, zarówno w codziennych zajęciach szkolnych, jak i przy okazji różnych uroczystości. Zaangażowali się w akcję dożywiania dzieci itp.

W czasie okupacji hitlerowskiej Franciszek Hypta troskliwie przechowywał w swoim mieszkaniu podręczniki szkolne, mapy, godło państwowe, książki z biblioteki szkolnej. Funkcję kierownika szkoły pełnił do 1945. Zginął 19 stycznia, następnego dnia po wyzwoleniu Krakowa, stając w obronie żony Zdzisława Grzymka i jej dzieci, zastrzelony w Swoszowicach przez niemieckich żołnierzy-maruderów grabiących domy we wsi. Pochowany 24 stycznia 1945 roku.

W 1966 imieniem Franciszka Hypty została nazwana jedna z ulic w X dzielnicy Swoszowice, będąca przecznicą ul. Tytusa Chałubińskiego.

W 1952 roku kierownikiem szkoły został **Włodzimierz Duskocz** i tę funkcję pełnił do 1971 roku. W tym czasie odbyła się największa przebudowa. Szkoła wzbogaciła się o salę gimnastyczną. W 1964 roku, dzięki pomocy ze strony zakładu opiekuńczego szkoły - Zakładu Przyrodo - Leczniczego Mateczny - Swoszowice, wymieniono piece węglowe na centralne ogrzewanie. Ostatnia wielka rozbudowa (skrzydło południowe) została zakończona w lutym 1972 r.

W styczniu 1973 roku Swoszowice stały się częścią Krakowa a szkoła otrzymała nr 43.

14 października 1973 roku Szkole Podstawowej nr 43 w Krakowie **nadano imię Komisji Edukacji Narodowej**.

W kolejnych latach podejmowano liczne działania, by szkoła prężnie działała. W ciągu ostatnich lat szkoła przeszła gruntowną rozbudowę, co spowodowało zwiększenie bazy dydaktycznej placówki.

Szkoła zmieniała się również w związku z kolejnymi reformami edukacji, by obecnie pełnić funkcję 8 – klasowej szkoły podstawowej.

Dyrektor Szkoły **Ewa Tomczyk** podjęła działania związane z rozbudową szkoły, które zakończyły się sukcesem. Uczniowie zyskali kilka przestronnych sal lekcyjnych i świetnie wyposażonych pracowni przedmiotowych.

Obecnym Dyrektorem szkoły jest **Anna Romańczyk**.

Przez ostatnie lata wiele się w szkole zmieniło. Wykwalifikowana kadra czuwa edukacją i bezpieczeństwem ponad 600 uczniów. Nauczyciele inicjują szereg różnorodnych działań i akcji, które przyczyniają się do rozwoju pasji, talentów i zainteresowań uczniów, uwrażliwiają na potrzeby innych oraz propagują styl życia w poszanowaniu ogólnoludzkich wartości.

Każdy uczeń może znaleźć tu coś dla siebie. Udział w konkursach i zawodach sportowych owocuje licznymi sukcesami i trofeami.

Nauczyciele realizują innowacyjne programy, wspierają uczniów i pomagają im osiągnąć sukces na miarę ich własnych możliwości. Rodzice biorą udział w wielu ważnych przedsięwzięciach, wspierając swoje pociechy i nauczycieli.

Bardzo istotnym elementem pracy szkoły jest wyzwianie radości podczas zajęć i stwarzanie sytuacji umożliwiających wszechstronny rozwój dzieciom. Dobra atmosfera sprzyja nabywaniu nowej wiedzy, kształtowaniu postaw i doskonaleniu kluczowych umiejętności. Dla naszej wspólnej przyszłości!

